№ 90. Środa 20. Kwietnia 1859. Rok wydania 49.

GAZETA LWOWSKA.

Z dodatkami dziennym i tygodniowym, tudzież z Rozmaitościami co Środy kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 4 zł., miesięcznie 1 zł. 40 centów. Z pocztą kwartalnie 5 zł.; miesięcznie 1 zł. 75 cent. W. A. — Insercya w półkolumnie, drukiem garmont, 7 centów od wiersza. — Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka.

Rzecz urzędowa.

Na założenie regularnej szkoły parafialnej w włości *Witwicy*, w obwodzie Stryjskim przeznaczyła tamtejsza gmina każdoczesnemu nauczycielowi, który ma także pełnić służbę dyaka,

a) w stałych dochodach za służbę dyaka rocznie 42 zł. w. a.

b) w stałej płacy nauczyciela rocznie w gotówce 84 zł. w. a. po wieczne czasy.

Następnie obowiązała się rzeczona gmina, zakupiony i na zamiary szkolne przeznaczony budynek pod liczbą top. 496 przyrządzić w ten sposób, ażeby prócz obszernej izby szkolnej obejmował także pomieszkanie nauczyciela. posprawiać potrzebne porządki szkolne, utrzymywać je równie jak i budynek szkolny zawsze w dobrym stanie, załatwiać czyszczenie szkoły, a na opał szkoły i pomieszkania nauczyciela dodawać rocznie pięćdziesiąt i dwie fur bukowego drzewa.

Nakoniec gr. kat. proboszcz miejscowy ix. Spirydyon Marcinkowski przyrzekł, przez czas swego probostwa w Witwicy dawać na polepszenie dotacyi nauczyciela roczną kwotę 5 zł. 25 cent. w. a.

Udowodnioną temi składkami dążność ku rozszrezeniu elementarnej nauki ludu podaje niniejszem c. k. Namiestnictwo z zasłużonem uznaniem do wiadomości powszechnej. Lwów, 12. kwietnia 1859.

Sprawy krajowe.

Czas krakowski podaje z *Powszechnej Gazety Augsburgskiej* następujące dwa dokumenta względem kongresu, z których pierwszym jest nota hr. Buola do p. Bałabina posła rosyjskiego przy dworze austryackim. Nota ta datowana w Wiedniu dnia 23. marca 1859 r. brzmi w dosłownym przekładzie:

„Niżej podpisany itd. pospieszył przedłożyć Cesarzowi dostojnemu Panu swemu, oświadczenie, jakie mu uczynił p. Bałabin itd. w imieniu dworu swego, udzielając mu telegram ks. Gorczakowa z dnia 21/9 b. m., w którym jest powiedziane, że Cesarz Aleksander pragnąc ostatecznych użyć zabiegów ku utrzymaniu pokoju, proponuje zebranie się kongresu wielkich mocarstw w celu załatwienia zawikłań włoskich, i że propozycyę tę przyjęły już rządy: francuski, angielski i pruski.

„Dopełniając rozkazów J. C. K. Ap. Mości podpisany ma zaszczyt dać p. Balabinowi następującą odpowiedź z prośbą, aby ją zechciał podać do wiadomości swego dworu.

„Oceniając według słusznej wartości uczucia, które natchnęły Cesarza Wszech Rosyi do oświadczenia, iż chce nadać poparcie swe dziełu, mającemu zatwierdzić na nowo zobowiązania zapisane w traktatach i ogół wynikających ztąd praw, Cesarz Franciszek Józef przyjmuje z swej strony w mowie będącą propozycyę.

„Zdaniem gabinetu cesarskiego cała trudność mieści się w systemie polityki sardyńskiej pod względem stosunków z zagranicą. Położyć kres temu stanowi rzeczy niepokojącemu Europę i zapobiedz jej powrotowi, zdaje się być zadaniem mocarstw pierwszorzędnych powołanych do pilnowania społecznego porządku.

„Gdyby atoli prócz tej kwestyi, którą podpisany uważa za jedynie ważną i nieodzowną do moralnego uspokojenia Włoch, było zamiarem mocarstw poddać inne jeszcze pod rozbiór, winne one być dokładnie naprzód określone i o ile dotyczyłyby wewnętrznych urządzeń innych państw udzielnych, podpisany znalazłby się zmuszonym nalegać przedewszystkiem, aby w razie takim trzymano się prawideł wymienionych w protokole akwisgrańskim z dnia 15. listopada 1815 r.

„W końcu podpisany winien zwrócić uwagę na ostatnią okoliczność. Chcieć rozpoczynać pokojowe obrady wśród zgiełku oręża i przygotowań do wojny, byłoby nietylko materyalnem niebezpieczeństwem, lecz moralną niemożnością. Jest przeto rzeczą konieczną według zdania gabinetu cesarskiego, które jak podpisany ma nadzieję, podzielą wszystkie mocarstwa, aby zanim się konferencya rozpocznie, Sardynia się rozbroiła.

Podpisany przy tej sposobności itd.“

Drugim dokumentem, który powyższy dziennik ogłasza, jest nota hr. Buola do lorda A. Loftusa posła angielskiego, datowana w Wiedniu z dnia 31. marca 1859, której osnowa w wiernem tłómaczeniu jest następująca:

„Podpisany itd. pospiesza donieść, że odebrał notę, której przesłaniem zaszczycił go lord A. Loftus w dniu 28. b. m., a która obejmuje warunki, pod jakiemi rząd królowej angielskiej gotów jest przyjąć propozycyę kongresu wielkich mocarstw, mającego zbadać zawikłania zaszłe we Włoszech.

„Ponieważ rząd angielski wyraził nadto życzenie, aby rząd cesarski przystąpił do tych propozycyj, podpisany odebrał w tym przedmiocie rozkazy od Cesarza, swego dostojnego Pana.

„Jest on dziś upoważnionym zawiadomić lorda A. Loftus, że rząd cesarski oceniając wysoko pobudki powodujące gabinet angielski i uczucia szczerej przyjaźni, jaka go ożywia dla Austryi, przyjmuje w zakresie wyszczególnionym na przyłączonym tu alegacie, podstawy obrad, zaproponowanych notą W. Excelencyi.

„Piąty punkt, jaki uważał za potrzebę dodać, dotyczący równoczesnego rozbrojenia się wielkich mocarstw, zostanie bezwątpienia przyjęty przez wszystkie mocarstwa jako nowy dowód pokojowych zamiarów Austryi.

„Z noty lorda A. Loftusa wynika wreszcie, że jeżeli rząd cesarski przyjmie pod zwyż wyrażonemi warunkami propozycyę kongresu, rząd angielski usilnie od rządu francuskiego dopominać się będzie, aby wspólnie z nim na bezzwłoczne rozbrojenie się Sardynii nalegał i aby jej dał rękojmię zbiorową co do wypełnienia przyjętych względem niej zobowiązań.

„Krok ten, który gabinet angielski zamierza uczynić wspólnie z gabinetem francuskim, tem jest odpowiedniejszym interesowi powszechnemu, iż moralnem byłoby niepodobieństwem, jak to już rząd cesarski w nocie swej do p. Balabina z dnia 23. b. m. wykazał, prowadzić obrady pokojowe w obec zgiełku oręża. Podpisany tem żywiej pragnąć powinien, aby łączne te usiłowania odniosły zupełny i całkowity skutek, iż Austrya nie mogłaby być obecną na kongresie, dopóki Sardynia się nie rozbroi i nie rozpuści ochotników. Po wykonaniu i dopełnieniu tych warunków, rząd cesarski gotów jest jak najuroczyściej zaręczyć, że Austrya nie zaczepi Sardynii w ciągu trwania kongresu i dopóki taż szanować będzie terytoryum cesarskie i sprzymierzeńców jego.

„Prosząc lorda Loftus, aby osnowę tej noty podał do wiadomości rządu swego, podpisany i t. d.“

Do powyższej noty dołączone są następujące 4 punkta zaproponowane Austryi wraz z odpowiedzią rządu cesarskiego:

I. Środki do zapewnienia pokoju pomiędzy Austryą i Sardynią.

Kongres zbada środki mogące skłonić Sardynię do zadość uczynienia swym obowiązkom międzynarodowym i starać się będzie wynaleźć sposób zapobieżenia powtarzaniu się obecnych zawikłań.

II. Opuszczenie państwa rzymskiego przez obce korpusy okupacyjne i wzięcie na uwagę reform w państwach włoskich.

Kwestya opuszczenia państwa papiezkiego będzie mogła być rozbieraną. Kongres zda na trzy mocarstwa wprost interesowane, szczegółowe wykonanie. Kwestya reform wewnętrznych będzie mogła być roztrząsaną dla porozumienia się względem dawać się mających rad, których stanowcze przyjęcie pozostanie jednak zależnem od postanowienia państw wprost interesowanych.

III. Kombinacya mogąca zastąpić traktaty osobne pomiędzy Austryą i państwami włoskiemi.

Ważność traktatów naszych nie może być dyskutowaną, lecz jeżeli wszystkie mocarstwa, reprezentowane na kongresie zgodzą się pomiędzy sobą na przedłożenie swoich traktatów politycznych z państwami włoskiemi, Austrya uczyni to również ze swej strony. Porozumie się ona z rządami wspólinteresowanemi, względem zaprodukowania na kongresie wspólnych swoich traktatów, oraz jak dalece rewizya tychże może być uznaną za pożyteczną.

IV. O układach terytoryalnych lub o traktatach z r. 1815 nie będzie całkiem mowy.

Zgoda zupełna na to, iż całkiem mowy nie będzie o układach terytoryalnych istniejących ani o traktatach 1815 r., jak również o tych, które zawarte zostały w wykonaniu owych umów.

V. Porozumienie się względem równoczesnego rozbrojenia się wielkich mocarstw.

Hiszpania.

(Fortyfikacye na Minorce.)

Madryt, 10. kwietnia. Marsylski dziennik *Semaphore* donosi, że hiszpański rząd przyspiesza nadzwyczajnie fortyfikacyjne roboty w Port Mahon, stolicy Minorki, zamierza wznieść tam twierdzę pierwszego rzędu, dwie kompanie inżenieryi już udały się tam z Barcelony.

Anglia.

(Głosy za pokojem. — Sprawy w parlamencie z 20go. Zapewnienia francuskiego „Pays." — Wiadomości bieżące. — Pożyczka indyjska.)

Londyn, 14. kwietnia. Każdy z dzisiejszych dzienników zawiera wstępny artykuł odnoszący się do kwestyi włoskiej a nawet ministeryalny dziennik *Morning Herald*, który rzadko tylko wypowiada swe zdanie. Między innemi pisze: „Pomimo niepokojących pogłosek rozsiewanych ostatniemi dniami z wielką gorliwością sądzimy, że powszechna odraza do wojny odniesie w końcu pożądany skutek." Pewna, że wynaleziono i przyjęto sposoby na załatwienie sporów. Jutro wyjaśnić nam mają ministrowie cały stan rzeczy, a chociaż nie powiedzieliby nam, że wszystko zbliża się ku załatwieniu, zawsze dowiemy się przynajmniej, które mocarstwa są przeszkodą." Zapowiedziane jednak wyjaśnienia, jak wiadomo odroczone zostały na poniedziałek. Zresztą zgadza się ministeryalny dziennik na powszechne rozbrojenie jako niezbędnie potrzebny warunek kongresu.

— Na posiedzeniu *izby niższej* z 12 kwietnia po załatwieniu kilku spraw podrzędnych oświadczył lord *J. Russel*, że zawsze jeszcze głosuje przeciw zaprowadzeniu balotowania, lecz zdanie swoje w tej mierze złagodził znacznie, tak że nie obawia się już od tajnego głosowania niebezpieczeństw dawniej wytykanych.

Lord *Palmerston* oświadcza się stanowczo przeciw bilowi, i mieni go być przeciwnym duchowi konstytucyi angielskiej, naród angielski nigdy na to nie przystał, zwłaszcza że w razie przyjęcia jego nie mógł mąż zwierzyć się nawet przed swoją żoną, jak głosował. Jestto rzeczą całkiem nierozsądną proponować bil taki parlamentowi angielskiemu.

P. Berkeley robi spostrzeżenie, że lord Palmerston nawet i żartem nie wyrzekł potąd większej jeszcze niedorzeczności.

Przy głosowaniu odrzucono bil bardzo małą większością 3 głosów — 102 ma przeciw 99.

— *Gazeta wied.* pisze: *Times* zawiera między innemi następującą rozprawę:

Dziennik francuski *Pays* udaje się znowu do tego wybiegu, jakiego od pierwszego stycznia 1859 prawie co tygodnia używał, by uspić czujność publiczności zwracającej uwagę swoją na plany Francyi. *Pays* zawiera półurzędowe zapewnienie, że nareszcie wynaleziono już dobry sposób do uchylenia wszelkich zachodzących trudności, lecz mimo zapewnienia nie wpłynęło to na podwyższenie się kursu papierów angielskich. Mimo cztero-miesięcznego i ciągłego doświadczenia znajduje się przecie pewna klasa spekulantów, którzy uważają to za rzecz możliwą, że gabinet francuski dąży rzeczywiście do spokojnego załatwienia sprawy na podstawie uznającej wyraźnie prawa Austryi wynikające z traktatów, a zatem na takiej, którejby Austrya zapewne nie odrzuciła, kiedy natomiast Sardynia, nie mogłaby się już dłużej uwodzić czczą nadzieją. Publiczność jednak nie jest tak łatwowierna. Mniemanie, jakoby Francya miała się rozbroić i zaniechać tego wszystkiego, na co od tylu lat wykładała tak wielkie sumy ze skarbu publicznego, jest całkiem błędne, i nie można o tem wątpić bynajmniej, że chociażby wynaleziono w tej chwili sposób ułatwiający zagodzenie sprawy, nie byłoby jednak lepszych widoków co do utrzymania pokoju europejskiego, gdyby trwać miały i nadal teraźniejsze usposobienia Francyi, Austryi, Sardynii i Rosyi.

— Do Sherness wysłano rozkaz rządowy, by rozpoczętą tam budowę okrętów ukończono jak najspieszniej i przedłożono dokładne sprawozdanie, jaką liczbę wojsk możnaby pomieścić w koszarach tamtejszych. (Sherness leży z nowemi warowniami swemi u ujścia Tamizy.)

— Temi dniami ogłoszono warunki nowej indyjskiej pożyczki. Rząd pożycza całą w parlamencie tymczasowo przyzwoloną kwotę 7 milionów f. szt. jak przy indyjskiej pożyczce w upłynionym roku na podstawie 4procentowych kuponów.

— Teraz jest już nie mniej jak 1000 ubiegających się kandydatów wyborczych a dziennik *Times* utrzymuje, że koszta ich wynoszą niezawodnie tyle ile potrzeba dla całej austryackiej armii.

Pomieniony dziennik powątpiewa a raczej rozpacza także i dziś, że pokój się nie utrzyma. Dziennik *Globe* zapewnia, że Austrya nie poświęci swych włoskich posiadłości i tympodobnych praw bez krwawej walki, zatem i *Globe* uważa wojnę za nie uniknioną.

Francya.

(Niepokojące pogłoski. — Nowiny dworu. — Wiadomości bieżące.)

Paryż, 14go kwietnia. Z powodu ministeryalnej rady, na którą miał być powołany także i książę Hieronim, obiegają dziś pogłoski mniej pomyślne co do utrzymania pokoju. Równocześnie nadchodzą wiadomości z Anglii, z których się pokazuje, że gabinet tamtejszy zamierza przedsiębrać nadzwyczajne kroki wojskowe. Uzbrojenia angielskich wybrzeży przyspieszają nadzwyczajnie, co w wyższych kołach naszych wielkie sprawiło wrażenie. Słychać nawet, że wysłużeni żołnierze okrętowi, którzy mieszkają na angielskich wybrzeżach, zostaną uzbrojeni i na kompanie podzieleni. Słychać także, że pomiędzy ludnością angielską objawia się jakaś niechęć ku Francyi, co sprawia nie miłe wrażenie na Cesarza Napoleona, który pragnie szczerze przymierza z Anglią.

— Cesarz pozostanie w Ville neuve l'Etang aż do dnia 22go kwietnia. Dziś był w Paryżu na posiedzeniu oddziału rady państwa. Wczorajsza konferencya trwała tylko godzinę. Odczytano projekt protokołu, w którym Austrya i Porta pragną uczynić niektóre zmiany.

— Lord Cowley odłożył znowu swoją podróż do Londynu. Misya p. Persigny, który wczoraj wyjechał do Londynu, ma być poufna i odnosi się do teraźniejszych układów.

— Kontradmirał Jurien de la Graviere dowódzca linowych paropływów pod Ragużą w czasie czarnogórskiej kwestyi, powołany tu został telegrafem do Cesarza.

— Znany budowniczy okrętowy Armand Bordeaux, budowniczy kanonierskich łodzi najnowszego rodzaju, wysłany został z rozkazu rządu do Anglii.

— Kanonierska łódź, wyprawiona z Bordeaux do Havru a ztąd do St. Cloud, zabierze swe działa w Grenelle. Działa są gwintowane, a przy odlewaniu był Cesarz obecnym.

— Dziennik *Gazette de France* pisze: „Wszystkie korespondencye z południowej i zachodniej Francyi potwierdzają, że w morskich arsenałach nadzwyczajny ruch panuje, oraz donoszą, że każdy pułk jazdy wzmocniony zostanie siódmym szwadronem, i że oficerowie dla zakupienia 3000 koni wysłani zostali do Afryki."

— Według prywatnych listów z Algieru przygotowywał się trzeci w Konstantynie pułk algierskich strzelców do odjazdu na dzień 5. b. m. do Francyi; oraz, że się zajmowano formowaniem czwartego pułku algierskich strzelców. Według dziennika *Akhbar* pierwszy pułk zagraniczny stanie garnizonem na wyspie Korsyce. Ten sam dziennik utrzymuje, że wysłanie algierskich strzelców do Francyi wcale nie jest oznaką groźnego zbrojenia się, te trzy bataliony algierskich strzelców wcielone zostały do gwardyi cesarskiej, gwardya mająca algierskich zuawów, mieć będzie wkrótce także i krajowych tyrailerów. Także mówią, że Cesarz pomnożyć pragnie swoją gwardyę szwadronem Spahów albo Mameluków.

— Dekretem z dnia 6. kwietnia założono przy szkole prawniczej w Caen drugą katedrę prawa rzymskiego. Dziś wyszedł 10ty numer dziennika *Memorial Diplomatique*, który był skonfiskowany.

Belgia.

(Uchwały w izbach.)

Dyskusya w izbie reprezentantów nad ustawą względem rozkładu nowych reprezentantów i senatorów zakończyła się dnia 8go b. m. przyjęciem projektu rządowego. Z 85 głosujących było 57 za projektem, 12 przeciw, a 16 wstrzymało się od głosowania. Ci ostatni, to jest 28 członków uzasadniali swe wotum na tem, że gabinet w swym wniosku mniej miał na względzie przydzielić wybór nowych prawodawców tym okręgom, które przez istotne powiększenie swej ludności miały największe do tego prawo, jak raczej tym powiatom wyborczym, które najmocniej są znane z swego przeciwieństwa do partyi konserwatywnej.

Holandya.

(Doniesienia z kolonii zamorskich.)

Z Hagi 11. kwietnia. Według nadesłanego tu telegramu rozpoczęto nieprzyjacielskie kroki na Boni dnia 11. lutego. Ultimatum holenderskiego komisarza wzywające do poddania było bez skutku, holenderskie wojska zatem zdobyły szturmem miasto Badjoewe. W wojsku panuje najlepszy duch, a co do stanu zdrowia nic nie pozostaje do życzenia.

Włochy.

(Misya p. d'Azeglio. — Rekruci. — Korpusy ochotników. — Trzęsienie ziemi.)

Turyn, 14. kwietnia. Margrabia Massimo d'Azeglio wyjechał dziś rano w nadzwyczajnej misyi do francuskiego i angielskiego rządu do Paryża.

— *Gazz. Piemontese* zawiera dwa dekreta królewskie nakazujące nabór 9000 rekrutów z klasy wieku 1838 roku, tudzież ograniczające pozwolenie do przedaży prochu strzelniczego dla myśliwych tylko na zapasy przysposobione roku zeszłego.

— Większa część dzienników sardyńskich wyrzuca z wielką cierpkością ministrowi wojny, że oficerom z korpusu ochotników Garibaldego mianowanych ciągle jeszcze przez hrabiego Cavoura, nie chce przyznać równouprawnienia z właściwymi oficerami armii sardyńskiej, i że na przyjęcie korpusu ochotników do swego departamentu przyzwala dopiero po jego zruchomieniu. Dziennik *Operajo* wychodzący w Alessandryi upewnia, że i sam Garibaldi nie otrzymał potąd jeszcze żadnej rangi wojskowej.

Liwurno, 12. kwietnia. W Sienie dało się czuć 21 wstrząśnienie ziemi i ludność opuściła miasto.

Niemce.

(Uchwały w izbach berlińskich. — Mobilizacya wojsk w Kassel. — Reorganizacya admiralicyi w Prusiech.)

Berlin, 14. kwietnia. Izba deputowanych przyjęła na posiedzeniu swem z 11go obydwa pierwsze paragrafy ustawy o małżeństwie 199 głosami przeciw 100. Osnowa paragrafów rzeczonych taka:

„§. 1. Ślub dany przez duchownego, który należy do któregobądź z wyznań religijnych upoważnionych do prowadzenia wiarogodnych ksiąg metrykalnych, otrzymuje moc obowiązującą w obec prawa cywilnego. § 2. Oprócz tego może ślub małżeński otrzymać taką moc obowiązującą także i oświadczeniem w odnoszącym się sądzie stosownie do postanowień w dalszym rozdziale wymienionych. Postanowienia ustawy z 3go kwietnia 1854, według których w krajach za-europejskich może ślub małżeński być zawarty także i w obec konzula, pozostają i nadal niezmienne.“

— Izba druga stanów załatwiła według *Fr. P. Ztg.* na poufnem posiedzeniu przeszłego piątku równocześnie dwie rządowe propozycye względem zmobilizowania wojska, przyzwoliwszy jednogłośnie tak kwotę 98.000 talarów na zakupienie natychmiast amunicyi, jako też większy kredyt 600 000 talarów na dalsze uzbrojenie wojenne.

— *Staats-Anzeiger* zawiera następujący najwyższy dekret z 14. marca b. r. względem reorganizacyi admiralicyi:

„Na sprawozdanie ministeryum państwa z 12go b. m. postanawiam według przedłożonych wniosków do reorganizacyi admiralicyi, za zniesieniem rozkazu z 14. listopada 1853, co następuje:

1. Admiralicya składa się nadal z dwóch od siebie odrębnych władz: *a)* administracyi marynarki, *b)* nadkomendy marynarki.

2. Administracyą marynarki (1 a) będzie kierować naczelnik z upoważnieniem i odpowiedzialnością ministra, który ma zastępować sprawy marynarki w ministeryum państwa i w obec sejmu, i kontrasygnować Moje w takich sprawach wychodzące rozkazy.

3. Nadkomenda marynarki (1 b) przysługa, jak dotychczas, naczelnemu wodzowi marynarki, który ma przywileje komenderującego jenerała, jest jeneralnym inspektorem całej marynarki, i zarządza niezawiśle sprawami należącemi do zakresu nadkomendy.

4. Względem ważniejszych spraw, zastosowania, organizacyi i dalszego rozwoju marynarki ma naczelnik administracyi przed załatwieniem ich nieuwłaczając swej odpowiedzialności, porozumieć się z naczelnym wodzem marynarki.

Niniejszy Mój dekret należy podać w zbiorze praw do wiadomości publicznej. Berlin, 14. marca 1859. W imieniu Króla Jego Mości Wilhelm, książę Prus, Rejent.“

Rosya.

(Nowa pożyczka. — Pamiątka obrony portu Petropawłowska. — Ulgi dla handlujących Greków. — Budowa kolei odesko-kijowskiej. — Wiadomości bieżące.)

Petersburg, 6go kwietnia. Dzisiejsza senacka gazeta potwierdza urzędownie wzmiankowane już kilkakrotnie zaciągnięcie pożyczki za granicą, i równocześnie ogłasza dosłowną treść odnośnego reskryptu cesarskiego. Ten sam dziennik ogłasza także ukaz względem krajowej pożyczki, równie jak regulamin rozporządzający podwyższenie gruntowego podatku poddanych koronnych.

— Na pamiątkę skutecznej obrony portu Petropawłowsk podczas wylądowania anglo-francuskiego korpusu, obchodzić będą odtąd dzień 5. września z wielką uroczystością, i w tym dniu zamknięte będą trybunały i szkoły.

— Świeżo francuskim poddanym w Odesie i innych południowych portach wpisanym do drugiej albo trzeciej gildy nadano prawo, że mogą prowadzić handel aż do 1860 roku, przyznane także zostało i greckim poddanym na wstawienie się greckiego pełnomocnika.

— Na zażalenia rozmaitych osób podano do publicznej wiadomości, że zagraniczne ambasady nie mają pobierać za wizowanie paszportów do Rosyi żadnych należytości, rosyjskie konzulaty jednak są upoważnione podnosić za każdą wizę paszportu 50 kopiejek srebrem czyli pół talara.

— Przedsiębiercy budowy żelaznej kolei z Odesy do Kurska na Baltę, Bracław, Białocerkiew i Kijów zebrali już potrzebny kapitał. Dla przeprowadzenia tego przedsiębierstwa utworzyło się tutaj upłynionej jesieni towarzystwo akcyonaryuszów, na których czele stoi znany założyciel towarzystwa handlowego i parowej żeglugi na czarnem i śródziemnem morzu p. Nowosielski. Akcye subskrybowano już zupełnie, a pomiarowe roboty poruczone dyrekcyi jenerała Kerdeby już rozpoczęto. Okazało się, że trzeba budować trzy wielkie mosty, których koszta obliczono na 500.000, 90.000 i 50.000 r. s. W gubernii Kijowskiej ofiarowali towarzystwu znakomitsi właściciele gruntów potrzebne terytoryum bezpłatnie.

— Właśnie teraz utworzyło się nowe towarzystwo akcyonaryuszów, które otrzymało już potwierdzenie cesarskie. Towarzystwo zamierza zająć się podniesieniem górnictwa i rozszerzeniem handlu kruszcem i minerałami. Obrotowy kapitał nowego towarzystwa pod nazwiskiem „Towarzystwa rosyjskiego górnictwa“ wynosi tymczasowo półtora miliona rubli srebrnych, może być jednak podwyższony aż do 5 milionów. Wydaje akcye po 125 r. s., które mogą zakupywać krajowcy i cudzoziemcy, a nominalna wartość musi być wypłacona zaraz przy subskrybcyi.

— Cesarskim ukazem zniesiono postanowienie kodexu karnego z 1857 roku, według którego golono więźniom połowę głowy, a raczej w ten sposób zostało ograniczone, że odtąd odnosi się takie postępowanie tylko do zbrodniarzy skazanych na Sybir na dożywotne wygnanie.

Księstwa Naddunajskie.

(Sprawy księstwa wołoskiego.)

Litogr. koresp. austryackiej piszą z **Bukaresztu** dnia 10. kwietnia:

Wczoraj ogłoszono zupełną listę ministeryalną. Ministrem spraw wewnętrznych jest Mikołaj Krezulesko, sprawiedliwości Jan Kantakuzeno, wyznań Konstanty Krezulesko, finansów Alexandresko, znany i szacowny poeta, spraw zewnętrznych Karol Falkojanu. Minister wojny Vladojsano i szef kontroli rachunkowej Filippesko pozostają i nadal na swych posadach. — Dzienniki tutejsze donoszą także i o tem, że książę Kuza żądał od izby kredytu w sumie ośm milionów piastrów. Prawa, złożona ze stronnictwa arystokratycznego, sprzeciwiła się żądaniu z tej przyczyny, że nie sprzyjała dawniejszemu ministerstwu ultraliberalnemu, jak niemniej i z tego powodu, że nie ufała zupełnie rządowi nowemu i czekała na uznanie Kuzy przez europejskie mocarstwa wielkie. Tymczasem jednak zaproponowano na korzyść uciśnionego i podupadłego stanu kupieckiego, by u tutejszych kapitalistów zaciągnąć pożyczkę krajową w sumie 200.000 dukatów. Wezwanie w tej mierze ogłoszono w numerze 23 tutejszej gazety niemieckiej i ułożono w sposób rokujący pomyślnie. Mimo to jednak nikt nie subskrybował. Powodem tego ociągania się była po części nieufność, częścią zaś rzeczywisty brak gotówki nawet i u znaczniejszych kapitalistów. Jak wiadomo należy prawie połowa posiadłości gruntowych na Wołoszyźnie do zakonnego duchowieństwa. Roku zeszłego, kiedy cena ziemiopłodów była wysoka, wydzierżawiono posiadłości te na dalszy przeciąg lat pięciu, a ręczyli w tej mierze tutejsi bankierowie, mianowicie Hadzi Duduraki i Mikołaj Christe. Odtąd jednak przestała znaczna część dzierżawców wypłacać raty należące. W takim składzie rzeczy znikła z obiegu gotówka, a finansowa ta klęska jest oraz dowodem wyraźnym, że wypadki polityczne w księstwach naddunajskich nie przyczyniły się bynajmniej do pomyślności ich mieszkańców. Książę Bibesko Brankowan, jako opiekun sukcesorów tego imienia i administrator rozległych ich posiadłości zaproponował dłużnym dzierżawcom spłatę należytości ratami, lecz oświadczyli mu prawie wszyscy, że nie podobna im spełnić tego słusznego ze wszech miar żądania. — Przeniesiona tu z rozkazu Kuzy na załogę milicya multańska składa się z dwóch batalionów piechoty i dwóch szwadronów jazdy, tudzież z małej bateryi liczącej cztery działa. Tutejsze wojska wołoskie, które są lepiej od multańskich utrzymane i uzbrojone, wysłano na granicę. A chociaż powodu do tych dyspozycyi wojskowych należy szukać w tem, że nowy hospodar chciał tym sposobem urzeczywistnić i tem silniej jeszcze poprzeć zjednoczenie księstw, przecie niepodlega i to żadnej wątpliwości, że się chciał także zabezpieczyć ile możności przeciw widocznej niechęci takzwanego stronnictwa dawnych bojarów. Tak przynajmniej sądzi o tem większa część naszej publiczności.

Azya.

(Doniesienia z Teheranu. — Konzul rosyjski w Japonii. — Doniesienie z Indyi.)

Teheran, 1. marca. Rząd wysłał pięciu z krajowych młodzieży, między tymi krewnego Feruk Chana, do Paryża, gdzie zamierzają uczyć się po części nauk strategicznych a po części także i medycyny.

Japonia. Hakodadi w miesiącu lutym. Rosyjski konzul Goszkiewicz, który przybył do tutejszego portowego miasta, przesłał swemu rządowi obszerny raport odnoszący się do podróży na Amurze wzdłuż zatoki Castrie. Konzul utrzymuje, że oświata i ciekawość Japonów rokuje pożyteczny skutek rozszerzania chrześciańskiej wiary.

Honkong, 26. lutego. Według *Hamburger Nachrichten* nie przyłączył się lord Elgin do wyprawy, która rzeką Kanton płynie w górę, lecz udał się okrętem „Furious“ do Hainan, ażeby zwiedzić nowy port Kiung-Czan na północnej stronie tej wyspy. Jednak dla niedostatecznych map i niepewności zondowań nie mógł osiągnąć swego zamiaru, przeto zwiedziwszy niektóre tylko zatoki u wybrzeża i St. Johns Islandyę w pobliżu zachodniego uścia rzeki Kanton, powrócił do Hongkongu.

Z wyprawy na rzekę Kanton nie ma żadnej wiadomości. Wyprawa ta składa się z sześciu łodzi kanonierskich i małego francuskiego paropływu i ma na pokładzie pierwszy batalion żołnierzy okrętowych. Zamiarem jest dostać się do Szan-king-fu, jednego z najokazalszych miast prowincyi, w którem była siedziba rządu, nim się dla lepszego poskromienia cudzoziemców do Kantonu przeniesła. Sądzą powszechnie, że wojskowe obsadzenie Kantonu nie potrwa długo, gdy spodziewany temi dniami angielski poseł, p. Bruce, w Pekinie zostanie instalowany nawet w tym przypadku, jeżeliby jeszcze nie zupełnie było zapłacone wynagrodzenie kosztów wojennych.

W Kantonie panuje spokój; wycieczki jednak w okolice miasta bez zasłony wojskowej są niebezpieczne. Słychać, że teraźniejszy gubernator obojga Kwang, Kwang-tson-han będzie złożony z urzędu, i że zastąpi go Hokwej-tsing, jeden z dwóch komisarzów taryfy. Obiega tu pogłoska, że Hankan nad Jang-tse-kiangiem dostał się w ręce rokoszan. Podczas wyprawy lorda Elgina na Jang-tse-kiangu położenie rokoszan nie było tak pomyślne, ażeby się mogli spodziewać takiego zdobycia, dlatego sądzą, że pogłoska ta jest zmyślona, ażeby przez obawę zmniejszonego przywozu podnieść w górę cenę herbaty.

Doniesienia z ostatniej poczty.

Paryż, 17go kwietnia. Dzisiejszy *Monitor* donosi, że dnia wczorajszego odpłynął z Brestu oddział floty pod dowództwem kontradmirała Jehenne na morze śródziemne.

Turyn, 15. kwietnia. Jak donoszą tutejsze dzienniki, uprazszali także ochotnicy w Liwurnie u tamtejszej rady gminnej o zapomogę na podróż do Genuy. Kapitan Lipari mianowany został majorem strzelców alpejskich. Na przedwczorajszem posiedzeniu izby deputowanych ostrzegał hrabia Solaro della Margueritta po raz ostatni hrabię Cavoura, ale nie otrzymał żadnej odpowiedzi. Jenerał Jaillet został komendantem dywizyi wojskowej w Sabaudyi, a hrabia Castelborgo komendantem dywizyi.

Rzym, 12. kwietnia. Otworzenie kolei żelaznej do Civitavecchii ma nastąpić pojutrze.

Drezno, 17. kwietnia. Wczorajszy *Dresdner Journal* zapewnia, że najnowszą propozycyę Austryi względem poprzedniego powszechnego rozbrojenia popierają Prusy i Anglia w sposób, który ma ułatwiać praktyczne jej przeprowadzenie. Zdaje się, że co do zasady zgadzają się teraz główne mocarstwa, tylko Sardynia robi nieustanne trudności.

Frankfurt, 16. kwietnia. Dziennikowi *Frankf. Postztg.* donoszą z **Mnichowa**: Jego Mość Król bawarski odjechał dziś do Darmsztadu; słychać, że do tego miasta zjedzie się kilku Monarchów południowej Niemczy na konferencyę.

Wiadomości handlowe.

(Targ na bydło we Lwowie.)

Lwów. 19go kwietnia. Na wczorajszy targ przypędzono z Krzywczyc 2 stada po 20 i 13 sztuk, a z Żółkwi 45 sztuk, więc razem 78 sztuk bydła rzeźnego. Z tej liczby sprzedano — jak nam donoszą — na targu 65 sztuk na potrzeb miasta, i płacono za woła, mogącego ważyć 300 ℔ mięsa i 32 ℔ łoju, 63 zł.; sztuka zaś, którą szacowano na 390 ℔ mięsa i 60 ℔ łoju, kosztowała 77 zł. 17 c.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 19. kwietna.

Hotel rosyjski: PP. Suchodolski Franciszek, c. k. major, z Brzeżan. — Czermiński Stan., z Mieczyszczowa. — Truskolawski Leon., z Streptowa. — Stecki Ludw., z Sokołowa. — Hellmuth Kar., c. k. porucz. i br. Rever Kar., c. k jenerał major, ze Stanisławowa.

Hotel europejski: Ośmiałowski Szym. z Janczyna. — Zawadzki Nikod., z Bełzca. — Zawadzki Bolesł., z Załucza.

Hotel angielski: Torosiewicz Mich., z Pełtwy.

Hotel Kuhna: Soroczyński Felix, z Brusna.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 19. kwietnia.

PP. Jakubowski Ludw., do Przemyśla. — Jaworski Józ., do Kobelnicy. — Lencewicz Erazm, do Zadwórza. — Br. Mustazza Mikoł., c. k. pułkown., do Sadogory. — Paszkowscy Miecz. i Wład., do Krakowa. — Schmidt Konst., do Żohatyna. — Soroczyński Rom., do Choronowa. — Seredowski Wiktor, do Ulwuwka. — Zarzycki Tyt., do Chotylubia. — Zagórski Miecz., do Podbuża. — Posselt Jul., c. k. podpor., do Drohowyża.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 18. kwietnia

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru		Stan atmosfery
7. god. zrana	323.15	+ 3.0°	87.4	zachodni	sł.	pochmurno
2. god. po poł.	323.67	+ 6.7°	78.1	„	„	deszcz
10. god. wiecz.	324.69	+ 1.5°	88.6	„	„	pochmurno

Ilość deszczu 0‴49.

Kurs lwowski.

Dnia 19. kwietnia		gotówka zł.	gotówka c.	towarem zł.	towarem c.
Dukat holenderski	wal. austr.	5	28	5	36
Dukat cesarski	„ „	5	35	5	43
Półimperyał zł. rosyjski	„ „	9	18	9	35
Rubel srebrny rosyjski	„ „	1	74	1	78
Talar pruski	„ „	1	69	1	73
Polski kurant i pięciozłotówka	„ „	—	—	—	—
Galicyj. listy zastawne za 100 złr.	bez kuponów	79	75	80	75
Galicyjskie obligacye indemnizacyjne	bez kuponów	67	25	68	25
5% Pożyczka narodowa	bez kuponów	74	60	75	60

Kurs listów zastawnych w gal. stan. Instytucie kredytowym

Dnia 19. kwietnia.	zł.	cent.
Instytut kupił prócz kuponów 100 po . . . . . . wal. austr.	80	50
„ przedał „ „ 100 po	81	—
„ dawał „ „ 100	—	—
„ żądał „ „ 100	—	—
Wartość kupona od 100 złr.	1	26

Telegrafowany wiedeński kurs papierów i weksli.

Dnia 19. kwietnia.

1. Dług publiczny. *A. Państwa.* W walucie austryackiej po 5% za 100 zł. 65.—. Z pożyczki narodo. po 5% za 100 złr. 75.30. Z roku 1851 serya B. po 5% za 100 zł. —.—. Z konwersyi kuponów po 5% za 100 zł. — Metaliki po 5% za 100 zł. 69.80; po 4½% za 100 zł. 60.75; po 4% za 100 zł. 55.—. po 3% za 100 zł. —.—; po 2½% za 100 zł. —.—; po 1% za 100 zł. — —. Przeznaczone do losow.: z r. 1834 za 100 zł. —.—; z r. 1839 za 100 zł. 121.25; z roku 1854 za 100 zł. 106.—. — Losowane obligacye dawnego długu państwa: po 5% za 100 zł. —.—; po 4½% za 100 zł. — —; po 4% za 100 zł. —.—. Przeznaczone do losowania obligacye dawnego długu państwa w kraju uprocentowane: po 3% za 100 zł. — —; po 2½% za 100 zł. —.—; po 2¼% za 100 zł. — —; po 2% za 100 zł. — —; po 1¾% za 100 zł. — —. Przeznaczone do losowania obligacye dawnego długu państwa za granicą uprocentowane: po 5% za 100 zł. — —: po 4½ za 100 zł. — —; po 4% za 100 zł. — —. *B. Krajów koronnych.* Obligacye indemnizacyjne: Niższej Austryi po 5% za 100 zł. —.—; Węgier 67.10; Banatu Temeskiego, Kroacyi i Slawonii —.—; Galicyi —.—; Bukowiny —.—; Siedmiogrodu 65.25; innych krajów koronnych —.—; z klauzulą losowania w roku 1869 —.—. Lombardo-weneckiej pożyczki z roku 1850 po 5% za 100 zł. —.

2. Akcye. Banku narodowego sztuka 852.—; instytutu kredytowego dla handlu i przemysłu 177.—; niższo-austr. towarzystwa eskomtowego —.—; półn. kolei Cesarza Ferdynanda za 1000 zł. 1646; towarzystwa kolei żelaznej państwa 239.50; zachod. kolei Cesarzowej Elżbiety po 200 zł. za 100 zł. (50%) wpłaty 100.—; połud.-półn.-niemieckiej kolei komunik. —.—; kolei Cisy po 200 złr. m. k. —.—; lomb.-weneck. kol. żelaz. —.—; wsch. kolei Cesarza Franciszka Józefa —.—; austr. towarzystwa żeglugi parowej na Dunaju po 500 złr. —.—; Lloyda w Tryeście po 500 złr —.—.

3. Listy zastawne. Banku narod. w mon. konw.: na 12 miesięcy po 5% za 100 zł. 94.—; na 6 lat po 5% za 100 zł. —.—; na 10 lat po 5% za 100 zł. —.—; przeznaczone do losowania po 5% za 100 zł. 82.—; w walucie austryackiej: na 12 miesięcy po 5% za 100 zł. —.—; przeznaczone do losowania po 5% za 100 zł. 79.—; galic. instyt. kred. po 4% za 100 zł. —.—

4. Losy. Instytutu kredyt. dla handlu i przemysłu sztuka 93.50; towarzystwa żeglugi parowej na Dunaju —.—; pożyczka miasta Tryestu za 100 zł. —.

Kurs wexlowy. Na 3. miesiące: Amsterdam za 100 holenderskich florenów —.—. Augsburg za 100 zł. południ. niemieck. waluty 98.50. Berlin za 100 talarów —.—. Wrocław za 100 talar. —.—. Frankfurt n. M. za 100 zł południ. niemieck. waluty 98.50. Genua za 100 lirów piemonckich —.—. Hamburg za 100 marko banko 88.10. Lipsk za 100 talarów —.—. Liwurna za 100 lirów toskańskich — —. Londyn za 10 funtów szterl. 115.40. Lugdun za 100 franków —.—. Medyolan za 100 zł. waluty austryack. —.—. Marsylia za 100 frank. —.—. Paryż za 100 fr. 46.—. Praga za 100 zł. wal. austr. —.—. Tryest za 100 zł. wal. austr. —.—. Wenecya za 100 zł wal. austr. —.—.

Na 31 dni. Bukareszt za 100 piastrów wołoskich —.—. Konstantynopol za 100 piastrów tureckich —.—. Wexlowe dyskonto banku narod. 5% —. procent od zaliczek banku narodowego na papiery publiczne 5% —.

Kurs złota. Dukaty ces. mennicze 5.44, dukaty ces. pełnej wagi 5.40, korony 15.92. półkorony —.—.

KRONIKA.

(Pożary.) Dnia 29. z. m. zgorzała w Chłopczycach, w obwodzie samborskim karczma, należąca do cząstkowego właściciela tej wsi Bogumiła F. Są poszlaki, że ogień podłożyła złośliwa ręka. — Trzy inne pożary wydarzyły się w obwodzie brzeżańskim: w Zagórzu spalił piorun na dniu 6. z. m. dom tamtejszego włościanina Iwana K.; w Kunaszowie zgorzała 3. b. m. chałupa Iwana B., a w Skomorochach starych 4. b. m. dom Iwana Dz. Przyczyna dwóch ostatnich pożarów niewiadoma jest dotąd.

(Wojskowe zakłady wychowawcze w Austryi.) Według potwierdzonego teraz regulaminu dla wojskowych zakładów wychowawczych w Austryi dzielą się na wychowawcze i naukowe. Względem pierwszych zachodzą dwa działy: zakłady wychowawcze dla przyszłych podoficerów i oficerów. Do podoficerskich należą: 1) Pięć niższych zakładów wychowawczych w Prerau, Fischau, Bruk nad Lejtą, w Weiskirchen i Belluno; 2) pięć wyższych zakładów wychowawczych w Kuttenbergu, Koszycach, Güns, w Kamenicu i Strass; 3) kompanie szkolne dla piechoty w Hajnburgu i Ołomuńcu, dla jazdy w Enns, dla artyleryi w Pradze, w Ołomuńcu, w Krakowie i w Liebenau, dla pionierów w Tuln, dla inżynieryi w St. Pölten. Do oficerskich należą: Zakłady kadetów w Hajnburgu, Eisenstadt, Marburgu i Fiume, tudzież akademie wojskowe w W. Neustad, Weiskirchen i Klosterbruk. Do wojskowych zakładów naukowych należą: Zakład dla przyszłych nauczycieli wojskowych, techniczna szkoła artyleryi, kurs wyższy dla artyleryi i inżynieryi, zakład centralny dla artyleryi konnej, szkoła wojenna, i zakład dla nauk administracyi wojskowej, medyczno-chyrurgiczna akademia Cesarza Józefa i zakład weterynarny. Liczba uczniów w każdym z tych zakładów wynosi 100, w każdym z wyższych zakładów 200, w każdej kompanii szkolnej 120, w każdym zakładzie dla kadetów 200, w akademii neusztadzkiej 400, w akademii dla artyleryi 160, a w akademii dla inżynierów 160 uczniów. W zakładach wychowawczych i kompaniach szkolnych systemizowano razem 2180 całkiem bezpłatnych miejsc dla uczniów wojskowych w zakładach kadeckich i akademiach wojskowych razem 750 także całkiem bezpłatnych i 200 w połowie tylko płatnych.

(Nowa kolej żelazna w Woolwich.) Z Woolwich donoszą, że pracują tam obecnie nad budową nowej kolei żelaznej, która ma połączyć arsenał z główną linią kolei South-Eastern. Na próbę urządzono także i całkiem nowe wagony według planu pana W. Armstrong'a do przewożenia dział wielkiego kalibru.

Rozmaitości nr. 16.

przy dzisiejszej Gazecie zawiera:

1. Założenie państwa Kentucky. (Dokończenie.)
2. Zbiory archiwalne. Kobło r. 1762.
3. Tuti Nameh.
4. Kwietniowy zeszyt Biblioteki warszawskiej.

Główny Redaktor *M. Szrzeniawa Sartyni.*

Z c. k. galic. drukarni rządowej.